15/09/2020

Дан српског јединства, слободе и националне заставе

Србија и Република Српска данас први пут обележавају заједнички празник – Дан српског јединства, слободе и националне заставе. Тог 15. септембра 1918. године пробијен је Солунски фронт.

У свим општинама у Србији и Републици Српској тргови и централне улице ће бити окићене Народном и Државном заставом Републике Србије. Овај празник ће бити заједнички обележаван у Србији и Републици Српској и у свим срединама у којима су Срби широм света, симболизујући јединство српског народа. Датум 15. септембар је изабран јер је тог дана, 1918. године, пробијен Солунски фронт.

Генерал Франш Д’ Епере: То су сељаци, скоро сви. То су Срби тврди на муци, трезвени, скромни, несаломиви. То су људи слободни, горди на своју расу и господари својих њива… Али, дошао је рат. И, ето, како су се намах за слободу земље ти сељаци, без напора, претворили у војнике најхрабрије, најистрајније, најбоље од свих. То су те сјајне трупе, створене од издржљивости и полета, због којих сам горд што сам их ја водио, раме уз раме са војницима Француске, у победоносну слободу њихове отаџбине…

Пробој Солунског фронта је војнички тријумф који је довео до завршетка Првог светског рата. На данашњи дан, у зору, француски генерал Франш Д’ Епере наредио је да се крене у пробој Солунског фронта, у коме је српска војска одиграла главну улогу и који се убраја међу најуспешније операције Првог светског рата. Ова невиђена офанзива и дан-данас се изучава на многим војним академијама широм света, као блистави пример једне велике победе.

У 5.30 часова, после снажне артиљеријске припреме, дивизије првог ешалона Друге армије започеле су напад. Српска војска незадрживо је кренула у отаџбину! За мање од 15 дана српска војска превалила је више од 700 километара. Савезничке трупе у чуду су посматрале невероватно продирање српских војника. Како су савезници сведочили, често су имали потешкоћа да на моторним возилима сустигну српске борце који су – јуришали пешице!

Србија је после четири године невиђених мука и патњи – поново слободна!
Све је, заправо, почело три године раније. Солунски фронт настао је као покушај савезника (после многих калкулација, тактизирања и одуговлачења) да помогну Србији у јесен 1915. године против здруженог напада Немачке, Аустроугарске и Бугарске. Али, експедиција је дошла прекасно и у недовољном броју да спречи пад Србије, а била је и отежана унутрашњом

политичком кризом у Грчкој. На крају је створен стабилан фронт, који се простирао од албанске обале Јадранског мора до реке Струма, у коме су се међународне савезничке снаге бориле са Централним силама. Солунски фронт је остао прилично стабилан, упркос локалним акцијама, све до велике савезничке офанзиве предвођене Србијом у септембру 1918. године, која је резултирала капитулацијом Бугарске и ослобођењем Србије.

Маршал Франш Д’ Епереа у извештају француској влади при пробоју Солунског фронта написао је, између осталог, да се операције морају успоравати јер нема комуникације ради добацивања хране француским трупама које напредују, само српским трупама нису потребне комуникације, они иду као олуја – напред. У новом извештају послатом својој влади крајем октобра 1918. године маршал Д ‘Епере констатује: То су сељаци, скоро сви. То су Срби тврди на муци, трезвени, скромни, несаломиви. То су људи слободни, горди на своју расу и господари својих њива… Али, дошао је рат. И, ето, како су се намах за слободу земље ти сељаци, без напора, претворили у војнике најхрабрије, најистрајније, најбоље од свих. То су те сјајне трупе, створене од издржљивости и полета, због којих сам горд што сам их ја водио, раме уз раме са војницима Француске, у победоносну слободу њихове отаџбине…

После велике победе српске војске, крајем септембра 1918. године, бугарски краљ Фердинад је рекао: Ово је крај свих нас… Краљ Фердинанд је абдицирао и отишао у изгнанство почетком октобра исте године. Неколико дана раније, немачки цар Вилљем Други је у телеграму упућеном бугарском краљу Фердинанду, октобра 1918. године написао: Шездесет две хиљаде српских војника одлучило је рат. СРАМОТА!

Заповест војводе Живојина Мишића српској војсци за пробој Солунског фронта од 13. септембра 1918. године била је кратка и јасна: -Сви команданти, командири и војници треба да буду прожети идејом, од брзине продирања зависи цео успех офанзиве. Та брзина је у исто време и најбоља гаранција против изненађења, јер се њоме постиже растројство непријатеља и потпуна слобода у нашим дејствима. Треба дрско продирати, без починка, до крајњих граница људске и коњске снаге. У смрт, само не стајте! С непоколебљивом вером и надом, јунаци напред у отаџбину!

После дужих припрема, на данашњи дан пре 90 година, српска војска, уз помоћ савезника почела је пробој Солунског фронта у Првом светском рату, који је завршен ослобођењем Београда 1. новембра 1918. године. Погинули војници на фронту су сахрањени у склопу српског војничког гробља на

Зејтинлику у Солуну.
spc.rs